

مقاله پژوهشی:

بیانیه گام دوم انقلاب؛ سند طرح‌ریزی راهبردی حرکت در مرحله دوم انقلاب

اسلامی

[۲۰,۱۰۰۱,۱,۷۴۶۷۲۵۸۸,۱۴۰۰,۵,۱۷,۳,۵](https://doi.org/10.21861/2020.17.5.71-100)

علی ترابی کلاته قاضی^۱

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۹/۱۲/۱۴

تاریخ دریافت: ۱۳۹۹/۰۳/۰۵

چکیده

بیانیه گام دوم انقلاب با توجه به اهمیت صادرکننده و اهمیت زمانی صدور آن، در جهت مفاهمه حداکثری بین امام و امت، نیازمند مطالعه بسیار دقیق است. با توجه به پیچیدگی و عظمت مفهومی بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی، ضروری است که از زوایای مختلف به آن نگرسته شود تا بتوان با جمع‌این دیدگاه‌ها به فهم جامع آن نزدیک شد. یکی از منظرهایی که می‌توان جهت بررسی بیانیه مورد استفاده قرار داد، تحلیل و بررسی بیانیه از منظر و دیدگاه راهبردی است و به عبارتی بهتر، بیانیه را محصول تحلیل راهبردی دانستن است. این بررسی در پی پاسخ به این سؤال محوری است که شواهد و گزاره‌های دال بر نگاه راهبردی در بیانیه گام دوم چیست؟

در این پژوهش با استفاده از روش تحلیل مضمون به بررسی محتوای بیانیه گام دوم و احصا نشانه‌های سند طرح‌ریزی راهبردی بودن آن پرداخته شده است.

با توجه به مطالعه دقیق متن بیانیه و بیانات منتخب و مرتبط مقام معظم رهبری^(مدظله‌العالی) به روش تحلیل مضمون، ۲۸۷ گزاره کلیدی، ۲۹۵ مضمون پایه، ۸۰ مضمون سازمان‌دهنده و ۹ مضمون فراگیر شناسایی شده است. در پژوهش حاضر گزاره‌های تحلیل وضع موجود انقلاب، سلسله‌مراتب اهداف انقلاب، مبانی و اصول حاکم، سیاست‌ها و راهبردهای حرکت انقلاب اسلامی در گام دوم، احصا و ارائه شده است.

کلید واژه‌ها: بیانیه گام دوم انقلاب، وضع موجود انقلاب اسلامی، راهبرد، طرح‌ریزی راهبردی، تفکر راهبردی

بررسی تحلیلی تاریخ، نشان از اهمیت مفاهمه حداکثری بین امام و امت، برای ایفای نقش صحیح امت در قبال امام خود دارد. در هر برهه‌ای از تاریخ، آنجا که سخن امام شنیده و فهم شده، شاهد موفقیت‌ها و رویش‌ها بوده‌ایم و چه بسیار مصادیقی از شنیده نشدن‌ها و فهم نکردن‌ها وجود دارد که خسارات جبران‌ناپذیری را به بار آورده است. بیانیه گام دوم انقلاب با توجه به اهمیت صادرکننده و اهمیت زمانی صدور آن نیازمند مطالعه دقیق‌تر در جهت مفاهمه حداکثری بین امام و امت است. این مهم در جهت‌این اصل است که رهنمودهای رهبر در جامعه‌ای که مفاهمه بهتری از این سخنان داشته باشند، اثربخش‌تر خواهد بود. در راستای مفاهمه حداکثری این نوشتار مهم، با توجه به پیچیدگی و عظمت مفهومی آن، ضروری است که از زوایای مختلف به آن نگرسته شود تا شاید بتوان با جمع‌این دیدگاه‌ها به فهم جامع آن نزدیک شد.

یکی از منظرهایی که می‌توان جهت بررسی بیانیه مورد استفاده قرار داد، تحلیل و بررسی بیانیه از منظر و دیدگاه راهبردی است و به قولی بیانیه را محصول تحلیل راهبردی دانستن است. این بررسی در پی پاسخ به این سؤال محوری است که شواهد و گزاره‌های دال بر نگاه راهبردی در بیانیه گام دوم چیست؟ به عبارت دیگر، سوال محوری این پژوهش عبارت است از: مصادیق ارکان مهم یک سند طرح‌ریزی راهبردی از قبیل سیاست، راهبرد و... در بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی کدام است؟

در همین راستا ابتدا به بیان ارکان تحلیل راهبردی و طرح‌ریزی راهبردی پرداخته شده است؛ سپس پیرامون بیانیه گام دوم، اهمیت و زوایای آن از کلام رهبر معظم انقلاب (مدظله‌العالی) مطالبی ارائه شده است و در نهایت نتایج بررسی دقیق متن بیانیه گام دوم انقلاب و هشت سخنرانی مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) در رابطه با بیانیه با استفاده از روش تحلیل مضمون در قالب سند طرح‌ریزی راهبردی حرکت انقلاب ارائه شده است.

مبانی نظری و پیشینه‌شناسی تحقیق

چیستی، چرایی و چگونگی تحلیل راهبردی

جهت تبیین تحلیل راهبردی، ابتدا باید به بیان چیستی راهبرد پرداخت. راهبرد عبارت است از برنامه‌ای که مسیر رسیدن به اهداف اساسی را مشخص می‌کند (چگینی، ۱۳۷۴ به نقل از حسن بیگی، ۱۳۹۴: ۷۱). راهبرد یک برنامه جامع برای عمل است که جهت‌گیری‌های عمده سازمان را معین می‌کند و رهنمودهایی برای تخصیص منابع در مسیر کسب هدف‌های بلندمدت سازمانی ارائه می‌دهد (رضاییان، ۱۳۹۵ به نقل از آقامحمدی و شریفی، ۱۳۹۷: ۱۵۶). منظور از راهبرد، راهی است که سازمان برای رسیدن به اهداف خود در پیش می‌گیرد... این الگو یا راهبرد، منطقی است که سازمان در عمل دنبال می‌کند. این منطق عملی مانند شخصیت آدمی که همیشه همراه اوست، همراه سازمان است و راهی را که سازمان در عمل می‌پیماید، تعیین می‌کند از این رو اگر به دنبال راهبرد سازمانی هستیم، باید به گذشته و عملکرد آن نگاه کنیم. رد پای که سازمان از گذشته به امروز رسیده است، راهبرد سازمان را به ما نشان می‌دهد؛ به عبارت دیگر راهبرد، مبین یک موضع است (قیومی‌برقویی، ۱۳۹۵: ۲۲).

در همه تعاریف داده شده برای راهبرد سه عنصر مشترک وجود دارد: (۱) هدفی خاص که راهبرد برای دستیابی به آن به کار گرفته می‌شود. (۲) ویژگی حیاتی بهره‌گیری از منابع به کمک راهبرد برای رسیدن به هدف مذکور (۳) اینکه راهبرد، برای حصول اهداف به کمک منابع موجود، مجموعه‌ای از اقدامات و فعالیت‌ها ترسیم می‌کند که تناسب و یکپارچگی مشهودی با یکدیگر دارند (کرت، ۱۳۹۶).

از راهبرد به تعابیر مختلف یاد شده است؛ یکی از تعابیر مصطلح، راهبرد به عنوان طرح است. مطابق با دیدگاه راهبردی به عنوان طرح، مدیریت راهبردی یک طرح یکپارچه، جامع و منسجم است که برای اطمینان از دستیابی به اهداف اصلی طراحی شده است. مانک و ام سی کانل (۲۰۰۹)، برنامه‌ریزی راهبردی را عبارت از «ابزار برنامه‌ریزی تأملی و مورد نیاز» دانسته‌اند؛ چراکه می‌تواند ساختار آینده مطلوب را توسعه دهد. هونک نگوین کی یوک (۲۰۰۶) برنامه‌ریزی راهبردی را فرایند رسمی طرح‌ریزی شده دانسته که به سازمان برای تعیین و ایجاد یک هماهنگی مطلوب با اغلب مولفه‌های مهم، کمک می‌کند. همچنین وی،

اشاره می‌کند به اینکه، برنامه‌ریزی راهبردی بهتر است یک ساختار و روش فکر کردن در نظر گرفته شود تا یک دستورالعمل؛ چراکه این نوع برنامه‌ریزی، فرایندی پیچیده است و در خودش پایانی ندارد و همواره در حال پیشرفت بوده و مداوم است (یمنی، ۱۳۹۴: ۱۰). در این نگاه، برنامه‌ریزی راهبردی پویا و جریان تفکری مستمر قلمداد شده است. برنامه‌ریزی راهبردی وسیله‌ای برای رصد مستمر مجموعه و تغییرات محیطی است. رصدی که در تلاش است تا با تکیه بر نقاط قوت خود حداکثر بهره‌مندی را از فرصت‌های بیرونی داشته باشد. تعریف ماچادو و تیلور (۲۰۱۰) از برنامه‌ریزی راهبردی عبارت است از: «ابزاری برای خود ارزیابی و خود مدیریتی به همراه پیش‌بینی و یک تمرکز بیرونی». آنها راهبرد را برای بهره‌گیری از فرصت‌ها و مواجه شدن با تهدیدها دانسته‌اند که در یک محیط رقابتی شدید، متغیر بودنش در حال افزایش است (یمنی، ۱۳۹۴: ۱۰).

برنامه‌ریزی راهبردی کمک می‌کند که: (۱) راهبردی اندیشیده شود. (۲) راهبردهای مؤثر تدوین شود. (۳) اولویت‌ها را مشخص و تصمیم‌های امروز در پرتو پیامدهای آتی اتخاذ شود. (۴) جهت‌گیری آینده را مشخص و مبنا و منطقی برای تصمیم‌گیری پیدا گردد. (۵) حداکثر بصیرت و روشن‌بینی اعمال شود. (۶) در پی حل مسائل عمده باشد. (۷) عملکرد را بهبود بخشد. (۸) با تغییرات برخورد درست صورت پذیرد. (۹) به‌ایجاد کار تیمی، تخصصی و کارشناسی اهتمام ورزیده شود (یگانه و همکاران، ۱۳۹۳: ۲۴). ضرورت نگاه و تحلیل راهبردی از منظر تصویرسازی آینده نیز قابل بیان است: افراد یا تلاش می‌کنند خود را با آنچه گمان می‌کنند روی خواهد داد، سازگار کنند یا به‌گونه‌ای رفتار می‌کنند که آینده دلخواه خود را بسازند. به‌همین دلیل، آینده‌پژوهان، تصویرهای آینده را یکی از عوامل تأثیرگذار بر رفتارهای کنونی انسانها می‌دانند. به علاوه از آنجا که رفتارهای امروز تا حدی در پیدایش آینده تأثیر دارد، آینده‌پژوهان تصویرهای آینده را همزمان با تبدیل این آینده به زمان حال در زمره علل شکل‌گیری آینده قرار می‌دهند (بل، ۱۳۹۲: ۱۷۴). یک برنامه راهبردی نه تنها می‌تواند درک اعضاء از اهداف را بیشتر کند، بلکه تفکر آینده‌گرا را بر مبنای درک مشترکی از رسالت مجموعه، اعم از جامعه یا سازمان، تحریک و ایجاد می‌کند (یانگ و همکاران، ۲۰۱۱). نگاه و برنامه‌ریزی راهبردی می‌تواند عامل توفیق مجموعه‌ها در محیط پر تلاطم امروزی باشد.

از جمله الزامات و مقدمات تحلیل راهبردی، شناخت و تحلیل محیط داخلی و خارجی است. شناخت صحیح عوامل تأثیرگذار محیط، تیم برنامه‌ریزی را در راهبردهایی که شرکت / سازمان / کشور را متحول می‌سازد، کمک خواهد کرد. سازمانها برای حفظ و دستیابی به رشد و توسعه در محیط رقابتی، بایستی به محیطی که در آن قرار دارند توجه خاص داشته باشند (شارف، ۲۰۱۲). محیط هر جامعه متشکل از اجزاء و عواملی است که به‌طور مستقیم یا غیر مستقیم بر آن جامعه تأثیر می‌گذارد؛ این تأثیرات در غالب فرصت‌ها و تهدیدات محیطی ظهور می‌یابند و ابزار مجموعه برای مواجهه با این تغییرات، مدیریت راهبردی است و مجموعه مورد نظر می‌کوشد بین توانمندی‌ها و ضعف‌های درونی خود و فرصت‌ها و تهدیدات محیطی توازن برقرار کند (النعیم، ۲۰۱۱).

ارزیابی وضع موجود، از اولین گام‌ها و البته مهم‌ترین گام‌های تحلیل راهبردی است. برای تجزیه و تحلیل داخلی و محیط مجموعه مورد نظر، از چارچوب‌های مختلفی مانند تجزیه و تحلیل SWOT و سایر ابزارها استفاده می‌شود (پیرسن و همکاران، ۲۰۱۱ به نقل از بیرامی، ۱۳۹۳: ۲۷۱).

تجزیه و تحلیل SWOT سرنامی است برای نقاط قوت^۱ و ضعف‌های^۲ درونی یک شرکت و فرصت‌ها و تهدیدات محیطی که شرکت با آن مواجه می‌شود. تحلیل SWOT تکنیکی پر طرفدار است که از طریق آن مدیران می‌توانند مروری سریع بر وضعیت راهبردی کنند و براین فرض شده است که یک راهبرد اثربخش از سازگاری معقول بین منابع داخلی یک مجموعه (قوت‌ها و ضعف‌ها) و موقعیت محیطی آن (فرصت‌ها و تهدیدات) حاصل می‌شود. یک سازگاری خوب، قوت‌ها و فرصت‌های مجموعه را حداکثر می‌سازد و ضعف‌ها و تهدیدات آن را به حداقل کاهش می‌دهد (پیرسن و همکاران، ۲۰۱۱ به نقل از بیرامی، ۱۳۹۳: ۲۷۲).

- 1 Shareef
- 2 Al-Nuaim
- 3 Strengthes
- 4 Weakness
- 5 Opportunities
- 6 Threats

برایسون الگوی ارزیابی خود را از مدل برنامه‌ریزی هاروارد گرفته است. در این روش، مجموعه موردنظر (اجتماعی انسانی در سطح جامعه و یا سازمان) از دو وجه محیط داخلی و محیط خارجی مورد بررسی قرار می‌گیرد. از منظر محیط داخلی سازمان دارای نقاط ضعف و کاستی‌هایی و در مقابل دارای نقاط قوت و توانمندی‌هایی است که دستمایه توسعه و پیشرفت آن می‌تواند قرار گیرد. از نگاه بیرونی نیز مجموعه، در معرض تهدیداتی است و با فرصت‌هایی نیز مواجه است (قیومی‌برقویی، ۱۳۹۵: ۲۵). در گام «تعریف راهبرد» و «گزینش نهایی راهبرد» مدل‌های برنامه‌ریزی راهبردی عمدتاً از ماتریس‌هایی تحلیلی (نظیر SWOT) بهره می‌برند (بابایی، ۱۳۹۵: ۴۰).

الگوی راهبردی و طرح‌ریزی راهبردی^۱

الگوی راهبردی، الگویی است که روابط بین متغیرهای راهبردی تأثیرگذار بر پدیده مورد بررسی را نشان می‌دهد؛ این الگو، حاصل تحلیل‌های راهبردی محقق بوده و دارای ویژگی‌هایی نظیر آینده‌نگر و متوجه به افق بلندمدت، کلان، پویا و منعطف، خلاق و نوآورانه با تأثیرات عمیق و چند لایه می‌باشد (دهقان، ۱۳۹۳ به نقل از خرمشاد و همکاران، ۱۳۹۷: ۱۶۵). در واقع می‌توان گفت الگوی راهبردی، نمونه‌ای ذهنی و انسجام یافته از اجزاء و عناصر تشکیل دهنده پدیده راهبردی و چگونگی روابط آن اجزا با یکدیگر است (سلمانی فهیازی، ۱۳۸۸: ۱۵ به نقل از خرمشاد و همکاران، ۱۳۹۷: ۱۶۵).

فرایند مدیریت راهبردی در برگیرنده سه مرحله می‌شود: تدوین راهبرد، اجرای راهبردها و ارزیابی راهبردها (دیوید، ۱۹۹۹ به نقل از پارساییان و همکاران، ۱۳۹۳: ۲۴). از میان سه مرحله مزبور، طرح‌ریزی راهبردی نقطه شروع فرایند مدیریت راهبردی به‌شمار می‌رود (آقامحمدی و شریفی، ۹۷: ۱۵۰).

«در متون علمی، گاهی دو واژه Planning و Programming را به‌جای یکدیگر به‌کار می‌برند؛ در حالی که Programming به نوعی از برنامه‌ریزی جزئی تر دلالت دارد.» (رضاییان، ۱۳۹۵ به نقل از آقامحمدی و شریفی، ۱۳۹۷). بنابراین طرح‌ریزی، کلان‌تر از برنامه‌ریزی است. واژه



راهبردی یک صفت است؛ این صفت از دو جنبه قابل تبیین است؛ یک جنبه آن حکایت از تغییرات اساسی (تحول تکاملی) دارد. در اینجا طرح‌ریزی راهبردی یعنی یک کار ذهنی برای آینده سازمان که اجرای آن در سازمان تغییرات اساسی ایجاد خواهد کرد. جنبه دیگر آن حکایت از سطح یا رده یک سازمان دارد؛ یعنی یک کار ذهنی در سطح عالی‌ترین سطح سازمان. «طرح‌ریزی عبارت است از تصور و طراحی وضعیت مطلوب و پیش‌بینی راه و روشی که نیل به آن را میسر می‌سازد؛ بنابراین برای تحقق هدف چشم‌اندازی، قبل از اقدام به استفاده از توان فیزیکی و انجام کار، باید اقدام به طرح‌ریزی و به حد کافی از توانایی‌های ذهنی استفاده کرد. اگر این طرح‌ریزی در سطح کل سازمان باشد و اجرای آن تغییرات اساسی ایجاد کند، صفت راهبردی به خود می‌گیرد و طرح‌ریزی راهبردی نامیده می‌شود. طرح‌ریزی راهبردی با دور اندیشی و در جریانی فراگردی نظام یافته انجام می‌گیرد (آقامحمدی و شریفی، ۱۳۹۷: ۱۶۷).

طرح‌ریزی راهبردی از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است؛ زیرا وقتی می‌گوییم طرح‌ریزی راهبردی یعنی تعیین رسالت (بیانیه مأموریت سازمان)، تدوین چشم‌انداز، شناسایی عواملی که در محیط خارجی سازمان را تهدید می‌کنند یا فرصت‌هایی را به وجود می‌آورند، شناسایی نقاط قوت و ضعف داخلی سازمان، شناسایی رقیب و نقاط ضعف و قوت او، تعیین هدف‌های بلندمدت، در نظر گرفتن راهبردهای گوناگون و انتخاب راهبردهای خاص جهت ادامه فعالیت (آقامحمدی و شریفی، ۱۳۹۷: ۱۵۰ استنتاج از دیوید، ۱۹۹۹).

طرح‌ریزی یعنی: کجا هستیم؟ به کجا می‌خواهیم برسیم؟ چرا و چگونه؟ (آقامحمدی و شریفی، ۹۷ به نقل از قنات و همکاران، ۱۳۸۷: ۱۰۱).

طرح‌ریزی راهبردی در هفت مرحله صورت می‌پذیرد؛ این مراحل به ترتیب شامل:

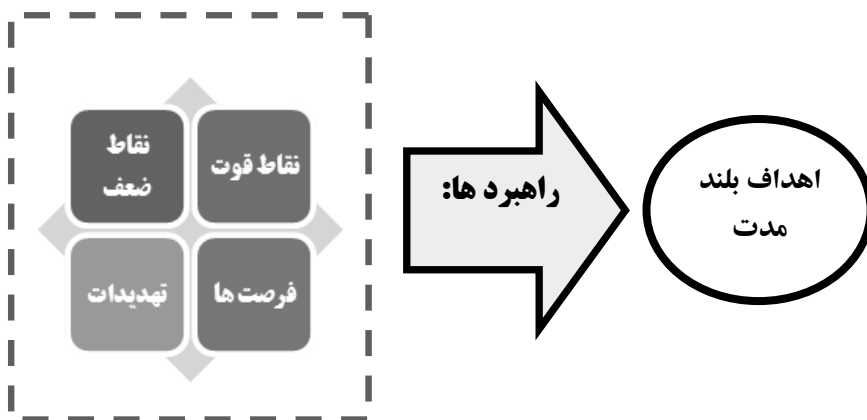
- ۱) تدوین مأموریت سازمان؛ ۲) تجزیه و تحلیل محیط سازمان (فرصت‌ها و تهدیدات)؛
- ۳) تجزیه و تحلیل داخل سازمان (قوت‌ها و ضعف‌ها)؛ ۴) تعیین نوع راهبردهای سازمان؛
- ۵) تدوین هدف‌های بلندمدت سازمان؛ ۶) در نظر گرفتن راهبردهای بزرگ برای بهره‌برداری از فرصت‌ها در جهت تحقق اهداف بلندمدت؛ و ۷) اولویت‌بندی و انتخاب

راهبردهای مناسب از بین راهبردهای بزرگ ارائه شده (پیرسن و همکاران، ۲۰۱۱ به نقل از قنوات و همکاران، ۱۳۸۷: ۶۱).

همان‌طور که شرح داده شد، در تحلیل راهبردی، اشراف به وضع موجود و تعیین اهداف بلند مدت و مسیر تحقق آنها نهفته است و مبتنی بر این تحلیل است که امکان ارائه سیاست‌ها و تعریف راهبردها وجود خواهد داشت.

چارچوب مفهومی پژوهش

با توجه به ادبیات نظری و بویژه ادبیات مربوط به طرح‌ریزی راهبردی، چارچوب مفهومی پژوهش در شکل شماره یک ارائه گردیده است. این چارچوب برگرفته از مراحل طرح‌ریزی راهبردی (پیرسن و همکاران، ۲۰۱۱)، تعریف طرح‌ریزی (قنوات و همکاران، ۱۳۸۷) و استنتاج آقامحمدی و شریفی (۱۳۹۷) از دیوید (۱۹۹۹) می‌باشد. در طرح‌ریزی راهبردی، اشراف و تحلیل وضع موجود، اهداف بلند مدت و مسیر رسیدن به اهداف در قالب سیاست‌ها و راهبردها ارائه می‌شود. شکل شماره یک ارکان طرح‌ریزی راهبردی و ارتباط آنها را نشان می‌دهد.



شکل شماره یک: چارچوب مفهومی تحقیق

پیشینه‌شناسی تحقیق

مرور پیشینه پژوهش، این واقعیت را مشخص می‌کند که با وجود بیان سخنان تحلیلی و یا نوشته‌های فراوان، پژوهش‌های علمی بسیار کمی در رابطه با تبیین علمی بیانیه گام دوم انقلاب صورت گرفته است. در بررسی به‌عمل آمده سخنرانی‌های فراوان در این باره و یا گفتگوهای مفصل در منابع مختلف به‌دست آمد؛ اما تعداد اندک آثار علمی منتشر شده حاکی از این ضرورت است که جامعه علمی نسبت به این مهم، شایسته است که فعالیتی در شأن این موضوع راهبردی انجام دهد. در ادامه به توضیح اجمالی برخی از این پژوهش‌ها پرداخته شده است.

کاظم زاده، هادی (۱۳۹۸)، در پژوهشی با روش توصیفی-تحلیلی به نقش‌ها و کارکردهای مهم ولایت فقیه در گام دوم انقلاب پرداخته است و بیان کرده است که مهم‌ترین نقش‌های ولی فقیه به‌عنوان راهبر و سگان‌دار انقلاب اسلامی مردم ایران در گام دوم انقلاب: مهندسی نظام، مدیریت ثبات سیاسی، تقویت نقش آموزه‌های دینی در جامعه، یادآوری مکرر نقش‌های پیروزی‌آفرین ملت در سابقه تاریخی ایشان، نوآوری و بسیج نخبگانی است.

امینی سابق و همکاران (۱۳۹۸)، در تحقیقی با روش کیفی به مدل‌سازی معادلات ساختاری مسئولیت اجتماعی جوانان با رویکرد انقلابی با تأکید بر حکمرانی خوب در جهت تحقق بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی پرداخته است. نتایج این پژوهش نشان داد که مسئولیت اجتماعی جوانان در پنج بعد اقتصادی، اجتماعی-سیاسی، قانونی، معنوی-اخلاقی و نوع‌دوستی و حکمرانی خوب در پنج بعد مشارکت اقتصادی، استقلال و آزادی، عدالت خواهی و مبارزه با فساد، حاکمیت قانون و کارایی و اثربخشی دولت قرار گرفت. همچنین مدل مسئولیت اجتماعی جوانان با رویکرد انقلابی با تأکید بر حکمرانی خوب، برآزش خیلی خوبی داشت و در نهایت مدل مسئولیت اجتماعی جوانان با رویکرد انقلابی با تأکید بر حکمرانی خوب طراحی و ارائه شد.

مقیمی، سیدمحمد (۱۳۹۸)، با رویکردی تحلیلی-توصیفی با هدف ارائه الگوی مفهومی بیانیه گام دوم، منظومه فکری بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی را ارائه کرده است.

روشندل و همکاران (۱۳۹۸)، در پژوهشی با هدف ارائه الگوی مناسب برای رونق تولید در جمهوری اسلامی با توجه به بیانیه گام دوم، شاخص‌هایی را جهت بهره‌مندی از مدیریت راهبردی در اقتصاد مقاومتی در راستای تحقق بیانیه گام دوم ارائه کرده‌اند. مرویان حسینی، سیدمحمود؛ (۱۳۹۷) در تحقیقی با روش تحلیل-توصیفی گزاره‌ها و کلیدواژه‌های مهم در بیانیه گام دوم انقلاب را در هشت بند به صورت گزاره‌های کلیدی بیانیه گام دوم ارائه کرده است.

در مطالعه پیشینه پژوهش، همچنین مواردی دیگر به عنوان مطالب مرتبط منتشر شده به دست آمد و خلاصه بررسی در پیوست شماره یک ارائه شده است. یکی از جنبه‌های اهمیت این نوشتار، بررسی بیانیه به صورت روش مند است. این پژوهش با مورد بررسی قرار دادن گزاره‌های بیانیه، سعی در خوانش روش مند و علمی متن آن دارد و در صدد ایجاد دریچه‌ای نو به بیانیه است. از جمله وجوه امتیاز این پژوهش نسبت به سایر پژوهش‌های صورت گرفته مرتبط با بیانیه گام دوم انقلاب، می‌توان به موارد ذیل اشاره کرد:

۱. موضوع نگاه راهبردی در تعداد خیلی کمی از این پژوهش‌ها مدنظر بوده است.
۲. در هیچکدام از تحقیقات مورد بررسی، به صورت یکپارچه به همه ابعاد طرح‌ریزی راهبردی صورت گرفته در بیانیه، نگاه نشده است.
۳. بررسی همه جانبه متن بیانیه به صورت روش مند از دیگر ویژگی‌های این پژوهش نسبت به سایر پژوهش‌های صورت گرفته در این زمینه است.

روش‌شناسی تحقیق

پژوهش حاضر با توجه به نقش و اثر آن در میان مخاطبین بیانیه گام دوم، از نوع کاربردی است. هدف پژوهش، ارائه الگویی جهت روشن کردن جنبه‌های طرح‌ریزی راهبردی در بیانیه گام دوم انقلاب در قالب شبکه مضامین با استفاده از تحلیل مضمون است. سوال پژوهشگر در این پژوهش این است که نشانه‌های طرح‌ریزی راهبردی در بیانیه گام دوم کدام است؟ به عبارت بهتر آیا می‌توان گفت بیانیه گام دوم یک سند طرح‌ریزی

راهبردی است؟ با در نظر گرفتن ادبیات مربوط به راهبرد، مدیریت راهبردی و طرح‌ریزی راهبردی و با مدنظر قرار دادن اصول تحلیل مضمون، به مطالعه دقیق متن بیانیه گام دوم و هشت سخنرانی مرتبط از مقام معظم رهبری^(مدظله‌العالی) پرداخته و مفاهیم پایه، سازمان‌دهنده و نیز فراگیر مشخص و ارائه شده است. در این پژوهش جهت کدگذاری مطالب از نرم‌افزار MAXQDA 10 استفاده شده است. روش‌های مختلفی برای تحلیل مضمون وجود دارد که هر یک از آنها، فرایند خاصی را دنبال می‌کند؛ در این مقاله، با ترکیب روش پیشنهادی کینگ و هاروکس (۲۰۱۰)، براون و کلارک (۲۰۰۶)، و آتراید-استیرلینگ (۲۰۰۱) فرایند گام به گام و جامعی جهت تحلیل مضمون، طی شده است.

در پژوهش، فرایند تحلیل مضمون در قالب سه مرحله کلی انجام شده است که عبارت است از: الف) تجزیه و توصیف متن ب) تشریح و تفسیر متن و ج) ادغام و یکپارچه کردن مجدد متن. در حالیکه همه این مراحل با تفسیر و تحلیل همراه است اما در هر مرحله از تحلیل، سطح بالاتری از انتزاع به دست می‌آید (اترید-استیرلینگ، ۲۰۰۱: ۳۸۸).

راهبرد تحقیق، کیفی است و همانطور که ذکر شد روش محوری مورد استفاده در این پژوهش تحلیل مضمون بوده است. نحوه‌ی انجام پژوهش بدین صورت بوده است که ابتدا متن «بیانیه گام دوم انقلاب» با دقت مطالعه شده است و سپس اظهارنظرهای نخبگان انقلاب، گفتگوهای کارشناسی پیرامون موضوع مورد مطالعه و بررسی قرار گرفته است؛ در گام بعد مجموعه بیانات مقام معظم رهبری^(مدظله‌العالی) بعد از انتشار بیانیه انتخاب و مورد بررسی قرار گرفته است و با اشراف به ادبیات مدیریت راهبردی و طرح‌ریزی راهبردی به مطالعه و تجزیه تحلیل متن بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی و مجموعه بیانات مرتبط پرداخته شده است. ابتدا تعداد ۲۸۷ گزاره کلیدی از متن استخراج شد؛ پس از آن با بررسی این جملات تعداد ۲۹۵ مضمون پایه استخراج شد. در گام بعد با دسته‌بندی این مضامین، تعداد ۸۰ مضمون سازمان دهنده به دست آمد و در نهایت با تحلیل مضامین سازمان دهنده، ۹ عبارت به عنوان مضامین فراگیر ارائه شد. ارتباط مضامین فراگیر و مضامین مرتبط با آنها در قالب شبکه مضامین (شکل شماره یک) و الگوی طرح‌ریزی راهبردی بیانیه گام دوم انقلاب

(شکل شماره دو) ترسیم شده است. همچنین مجموعه منابعی که در این تحقیق با روش تحلیل مضمون مورد بررسی قرار گرفته اند، در جدول شماره یک ارائه شده است.

جدول شماره یک: منابع مورد استفاده جهت تحلیل مضمون

ردیف	عنوان منبع	تاریخ
۱	بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی	۹۷/۱۱/۲۲
۲	بیانات در اجتماع زائران و مجاوران حرم مطهر رضوی	۹۸/۱/۱
۳	بیانات در دیدار مردم آذربایجان شرقی	۹۷/۱۱/۲۹
۴	بیانات در دیدار جمعی از دانشجویان	۹۸/۳/۱
۵	بیانات در مراسم دانش‌آموختگی دانشجویان دانشگاه امام حسین (ع)	۹۸/۷/۲۱
۶	بیانات در دیدار جمعی از استادان، نخبگان و پژوهشگران دانشگاهها	۹۸/۳/۸
۷	پیام به پنجاه و چهارمین نشست اتحادیه انجمن‌های اسلامی دانشجویان در اروپا	۹۸/۱۱/۵
۸	دیدار طلاب حوزه‌های علمیه با رهبر انقلاب	۹۸/۲/۱۸
۹	بیانات در دیدار با کارگران	۹۸/۲/۴

بیانیه گام دوم

رهبر معظم انقلاب اسلامی (مدظله‌العالی) در تاریخ ۲۲ بهمن ۱۳۹۷ به مناسبت چهلمین سالگرد پیروزی شکوهمند انقلاب اسلامی، بیانیه‌ای تحت عنوان «گام دوم انقلاب» را خطاب به ملت ایران صادر فرمودند. اهمیت این بیانیه با توجه به شرایط و اقتضائات زمانی ایران در منطقه و جهان و مناسبات نظام اسلامی با قدرتهای جهان و نیز با عنایت به محتوای آن بسیار راهبردی است. بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی، نقش نقشه کلی مسیر انقلاب را به عهده دارد؛ همچنان‌که مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) این ماهیت را برای آن قائل هستند: «بیانیه‌ی گام دوم یک ترسیم کلی از گذشته و حال و آینده‌ی انقلاب بوده. خب چهل سال [از انقلاب] گذشته -یک ترسیم کلی است، وارد جزئیات نشدیم- یک تصویرسازی کلی شده راجع به مسائل اصلی انقلاب. چهار نقطه‌ی به‌اصطلاح اصلی در این بیانیه مورد تأکید بوده: نقطه‌ی اول: «عظمت حادثه‌ی انقلاب». خیلی‌ها به این توجه نمی‌کنند، خواستیم به این توجه بشود، دقت بشود: حادثه‌ی انقلاب؛ هم خود پدید آمدن انقلاب در این نقطه‌ی مشخص جغرافیایی و در آن برهه‌ی مهم تاریخی و بعد، ماندگاری

انقلاب؛ بنابراین، این یک نقطه است: عظمت انقلاب، هم از لحاظ وقوع، هم از لحاظ ماندگاری. نقطه‌ی دوّم: «عظمت راه طی شده و کارکرد انقلاب تا امروز»؛ [یعنی] نقطه‌ی مقابل حرف آن کسانی که اصرار دارند بگویند انقلاب نتوانسته کارکردی از خودش نشان بدهد. بنده در این بیانیه‌این را -البته به‌طور مجمل و کوتاه- بیان کردم که نخیر، انقلاب کارکرد کاملاً برجسته و ممتاز در زمینه‌های گوناگون داشته؛ هم در زمینه‌ی سیاسی، هم در زمینه‌ی اجتماعی، هم در زمینه‌ی علمی، هم در زمینه‌ی عدالت، هم در زمینه‌ی آزادی. انقلاب در زمینه‌ی همه‌ی خواسته‌های مهم بشری و ملی و بین‌المللی کارکردهای برجسته‌ای داشته. پس نقطه‌ی دوّم، عظمت کارکردهای انقلاب. نقطه‌ی سوّم که در این بیانیه مورد نظر است، «عظمت چشم‌اندازی است که باید به آن برسیم»؛ اینکه ما به کجا می‌خواهیم برسیم، می‌خواهیم چه کار کنیم؟ هدف ما کجا است؟ و نقطه‌ی چهارم: «عظمت نقش نیروی جوان متعهد»؛ نه هر جوانی؛ جوانی که احساس تعهد کند، احساس مسئولیت کند. عظمت نقش این قشر یعنی جوان متعهد در این مسیری که در پیش رو داریم و در رسیدن به آن چشم‌انداز مورد نظر» (رهبر معظم انقلاب، ۰۱ / ۰۳ / ۹۸). یکی از بخش‌های مهم بیانیه، ترسیم وضعیت موجود انقلاب اسلامی است. شناخت دقیق، همه‌جانبه و صحیح از وضع موجود نقش بسیار مؤثری در هدف‌گذاری و برنامه‌ریزی دارد. در بیانیه به‌این مهم به‌طور ویژه پرداخته شده است: «عزیزان من! امروز نظام جمهوری اسلامی در بهترین فرصت‌ها است؛ امروز فرصت کار است، امروز فرصت حرکت است؛ حرکت دولت، حرکت ملت، حرکت مسئولین، هر کدام در جای خودشان و کار خودشان. جوان، امروز باید حرکت کند، از فرصت استفاده کند. امروز موقعیت، متناسب است؛ یک جمعیت زیاد، یک کشور بزرگ، این همه ظرفیت که من در بیانیه به اندکی از آنها اشاره کردم. ظرفیت‌های کشور خیلی بیش از آن چیزی است که در کاغذهای ما، در نوشته‌های ما، در گفته‌های ما آمده» (رهبر معظم انقلاب، ۲۹ / ۱۱ / ۹۷). علاوه بر ترسیم وضعیت موجود، بیانیه نقش هدایت‌کنندگی را به‌نحو بسیار عالی به عهده دارد. در بخش‌های مختلفی از بیانیه، راه کار و راه حل و مسیر پیش روی انقلاب ترسیم شده است. چگونگی طی این مسیر و بیان اولویت‌ها از جمله موارد مهمی است که در بیانیه بدان اشاره شده است: «عرض من این

است که آنچه در گام دوم انقلاب باید اتفاق بیفتد، اولاً شناختن و جدی گرفتن داشته‌های خود [است]؛ داشته‌های خودمان را بایستی بشناسیم و آنها را جدی بگیریم؛ مزیت‌های خود، ظرفیت‌های خود، مزیت‌های کشور، ظرفیت‌های کشور، اینها را باید بشناسیم، جدی بگیریم اینها را، اینها را به کار بگیریم و از اینها استفاده کنیم؛ کشور خیلی ظرفیت وسیعی دارد؛ ثانیاً، آفت‌ها را بشناسیم، فسادها را بشناسیم، راه‌های رخنه‌ی دشمن را بشناسیم و در مقابل آنها به‌طور جدی ایستادگی کنیم. امروز گام دوم انقلاب این است: شناختن ظرفیت‌ها و مزیت‌ها و استفاده‌ی از آنها، و شناختن فسادها و رخنه‌ها و کمبودها و مشکل‌ها و سینه‌سپرکردن برای حل آنها» (رهبر معظم انقلاب، ۹۸/۰۱/۰۱). یکی از ویژگی‌های بیانیه، امیدبخشی واقع‌بینانه نسبت به آینده است؛ این امیدبخشی با اتکا به تجربه افتخارآفرین گذشته است. پیوستگی گام اول و گام دوم و به‌نوعی، بیان وجه تسمیه گام دوم، که همان حرکت به‌سوی هدفی عالی است، در فرمایشات رهبر معظم انقلاب بدان اشاره شده است: «اینکه ما گفتیم گام دوم، معنایش این است که همان انگیزه‌ای، همان حرکتی، همان همت بلندی که توانست این کشور را بعد از سال‌های متمادی از زیر لگد استعمارگران و مستکبرین خارج کند - که خیلی همت بلندی لازم بود و ملت ایران این همت را با رهبری امام بزرگوار انجام داد- امروز [هم] وجود دارد؛ برای اینکه بتواند یک حرکت عظیمی را انجام بدهد و ان‌شاءالله این حرکت عظیم به‌آینده‌ی روشن ملت ایران منتهی خواهد شد و به توفیق الهی ملت ایران به آن اوج و قله‌ی رفعت و عزت از لحاظ مادی و معنوی خواهند رسید. و این کار شما جوانها است؛ این کار جوانهای ما است و امروز جوانهای ما بحمدالله توانایی‌اش را دارند؛ انگیزه‌اش را دارند؛ رشد لازم فکری و بلوغ لازم فکری‌اش را دارند؛ همتش را هم دارند. دشمن البته از این عصبانی است، از این ناراحت است» (رهبر معظم انقلاب، ۹۸/۰۲/۰۴). موضوع جوان‌گرایی و ترسیم نقش مهم جوانان در تحقق گام دوم از جمله موضوعات مهم بیانیه است. نگاه حضرت آیت الله خامنه‌ای (مدظله‌العالی) به نقش‌آفرینی جوانان به‌دور از شعار و بیانه‌های اغراق‌آمیز و کاملاً عملیاتی، مستدل و محکم است. «ما در گام دوم انقلاب بایستی حرکت کشور را بر دوش جوانها قرار بدهیم؛ همچنان که در گام اول در دوره‌ی انقلاب هم هدایت را امام می‌کرد اما حرکت را و موتور پیشرفت را جوانان روشن

می‌کردند، حرکت را آنها به وجود می‌آوردند» (رهبر معظم انقلاب، ۰۱ / ۰۱ / ۹۸). ایشان ورود و نقش‌آفرینی جوانان را مبتنی بر فرایندی نظام‌مند و حساب شده می‌دانند و از «یک حرکت عمومی معقول و منضبط» از آن یاد می‌کنند و شاخص‌هایی از قبیل: شناخت، دارای جهت‌گیری مشخص، منطقی و قابل قبول و دارای عامل امیدبخش به نام ظرفیت‌های ملی را برای آن برشماری کرده‌اند: «خب، حالا یک سؤال اینجا مطرح می‌شود و آن، این است که فرایند ورود جوانان به این حرکت عمومی چیست؟ حالا شما یک جوان متعهد هستید، می‌خواهید در این حرکت عمومی حضور داشته باشید؛ شیوه‌ی حضور شما چگونه است؟ این، آن مطلبی است که من یادداشت کرده‌ام که به شما عرض بکنم؛ یک توضیحی باید بدهیم. ببینید، درست توجه کنید! یک حرکت عمومی معقول و منضبط! وقتی می‌گوییم منضبط، یعنی حرکت، غوغاسالارانه و بلبشویی و مانند اینها نباشد؛ - گاهی حرکت‌های عمومی با بلبشو و غوغاسالاری و مانند اینها همراه است؛ آنها ارزشی ندارند- و صحیح و منظم و عقلایی اگر بخواهد انجام بگیرد، به چند چیز نیاز دارد:

اولاً نیاز دارد به اینکه از صحنه یک شناختی وجود داشته باشد؛ یعنی این کسانی که این حرکت را انجام می‌دهند یا محور این حرکتند یا لاقط تحریک‌کننده‌ی این حرکتند، بایستی صحنه را درست بشناسند، عناصر درگیر در این صحنه را بشناسند. امروز شما در کشور خودتان، در جمهوری اسلامی، می‌خواهید یک حرکت انجام بدهید؛ خوب باید بدانید جمهوری اسلامی امروز در چه وضعی است؛ با چه کسی روبه‌رو است؛ با چه کسی مواجه است؛ فرصت‌هایش کدام‌ها هستند؛ تهدیدهایش کدام‌ها هستند؛ دشمن‌هایش چه کسانی هستند؛ دوست‌هایش چه کسانی هستند؛ این باید دانسته بشود و شناخته بشود. یک عنصر دیگری که لازم است برای این حرکت، این است که این حرکت باید یک جهت‌گیری مشخصی داشته باشد؛ یک جهت‌گیری منطقی و قابل قبول، که در حرکت عمومی ملت ایران که ما داریم پیشنهاد می‌کنیم و مطرح می‌کنیم، این جهت‌گیری، جهت‌گیری به سمت جامعه‌ی اسلامی یا تمدن اسلامی است؛ یعنی می‌خواهیم برویم به سمت تشکیل یک جامعه‌ی اسلامی و حرکت عمومی، ما را باید به اینجا و در نهایت به یک تمدن پیشرفته‌ی اسلامی برساند. این هم عنصر دوم. عنصر سوم که [این حرکت] نیاز دارد، این است که

یک عامل امیدبخشی باید وجود داشته باشد، یک نقطه‌ی روشنی باید وجود داشته باشد. در هر حرکتی اگر چنانچه این نقطه‌ی روشنی، این نقطه‌ی امیدبخش وجود نداشته باشد، حرکت پیش نمی‌رود. این خوشبختانه در کشور ما، برای جامعه‌ی ما، برای مردم ما، کاملاً در دسترس است؛ نقطه‌ی روشنی عبارت است از ظرفیت‌های ملی که ما اینها را شناخته‌ایم؛ یعنی امروز حتی شما جوانها ظرفیت‌های ملت خودتان را شناخته‌اید. ملت ایران نشان داده که می‌تواند کارهای بزرگ را بخوبی انجام بدهد، از عهده بریاید» (رهبر معظم انقلاب، ۱/۰۳/۹۸).

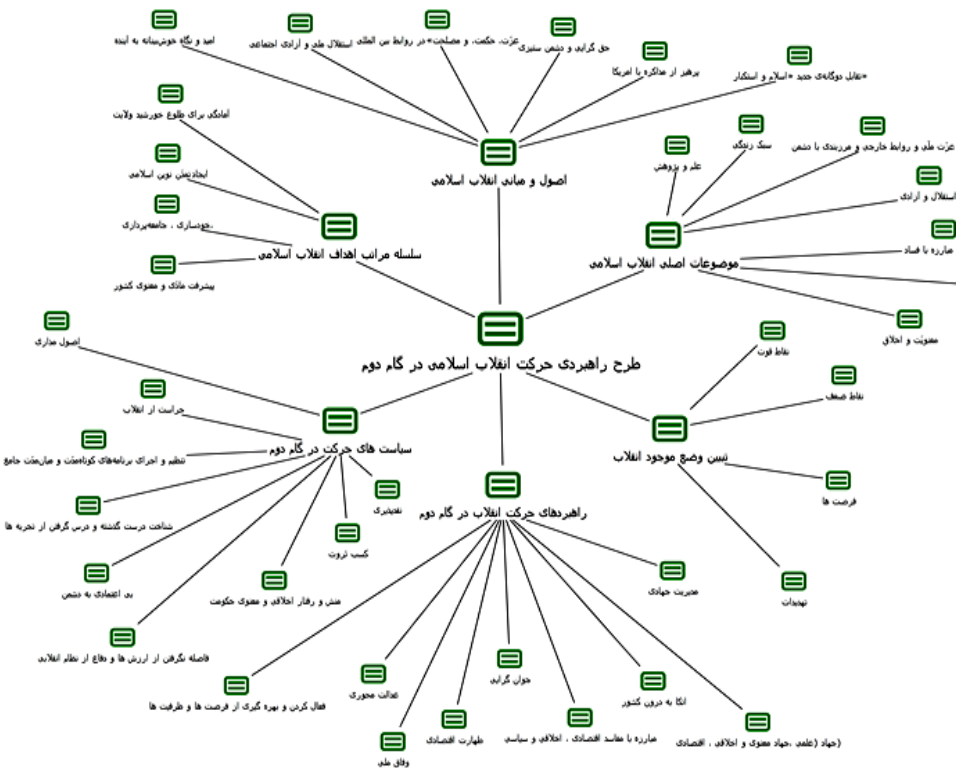
یافته‌ها و تجزیه و تحلیل داده‌ها

الف. یافته‌های تحقیق

پس از چندین بار مطالعه متن بیانیه گام دوم و هشت سخنرانی مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) بعد از ابلاغ بیانیه، در نهایت ۲۸۷ گزاره کلیدی از متن بیانیه انتخاب شد و با مطالعه و بررسی این گزاره‌ها تعداد ۲۹۵ گزاره به‌عنوان مضمون پایه از متن بیانیه استخراج شد. در این پژوهش فقط از مفاهیم مشهود بهره گرفته شده و پژوهشگر در انتخاب گزاره‌های پایه از مفاهیم مکنون استفاده نکرده است. در ادامه با بررسی گزاره‌های پایه، سازماندهی گزاره‌های مشابه و گزاره‌های مشتعل بر یک مفهوم در یک دسته، صورت پذیرفت و بدین ترتیب ۸۰ گزاره / مضمون سازمان‌دهنده تعریف شد. در مرحله پایانی با توجه به ادبیات مدیریت راهبردی به تعریف مضامین فراگیر پرداخته شده است و تعداد ۹ مضمون فراگیر شناسایی شد که عبارتند از: آرمان و اهداف، موضوعات اصلی انقلاب اسلامی، اصول و مبانی، نقاط قوت، نقاط ضعف، نقاط تهدید، نقاط فرصت، راهبردها و سیاست‌های حاکم بر تحقق گام دوم. ارائه دقیق وضع موجود انقلاب و راه طی شده در ذیل مضامین فراگیر با عنوان نقاط قوت، نقاط ضعف، تهدیدات و فرصت‌های پیش‌روی انقلاب ارائه شده است و با توجه به ادبیات موجود، این مضامین در قالب جدول شماره دو ارائه شده است. در بخش آرمان و اهداف، با توجه به متن بیانیه، سلسله‌مراتب اهداف انقلاب اسلامی، ارائه شده است. موضوعات اصلی انقلاب اسلامی همان موضوعات هفت‌گانه برشماری شده در متن بیانیه است. اصول و مبانی ارائه شده، مجموعه اصول حاکم بر

حرکت انقلاب اسلامی، به‌ویژه در مسیر پیش‌رو در گام دوم، است. جهت رسیدن به اهداف انقلاب، مجموعه راهبردهای کلان و نیز سیاست‌های حاکم بر این راهبردها استخراج شده است. در پیوست شماره دو، نمونه گزاره‌های کلیدی و پیوست شماره سه، نمونه مضامین پایه، سازمان دهنده و فراگیر ارائه شده است.

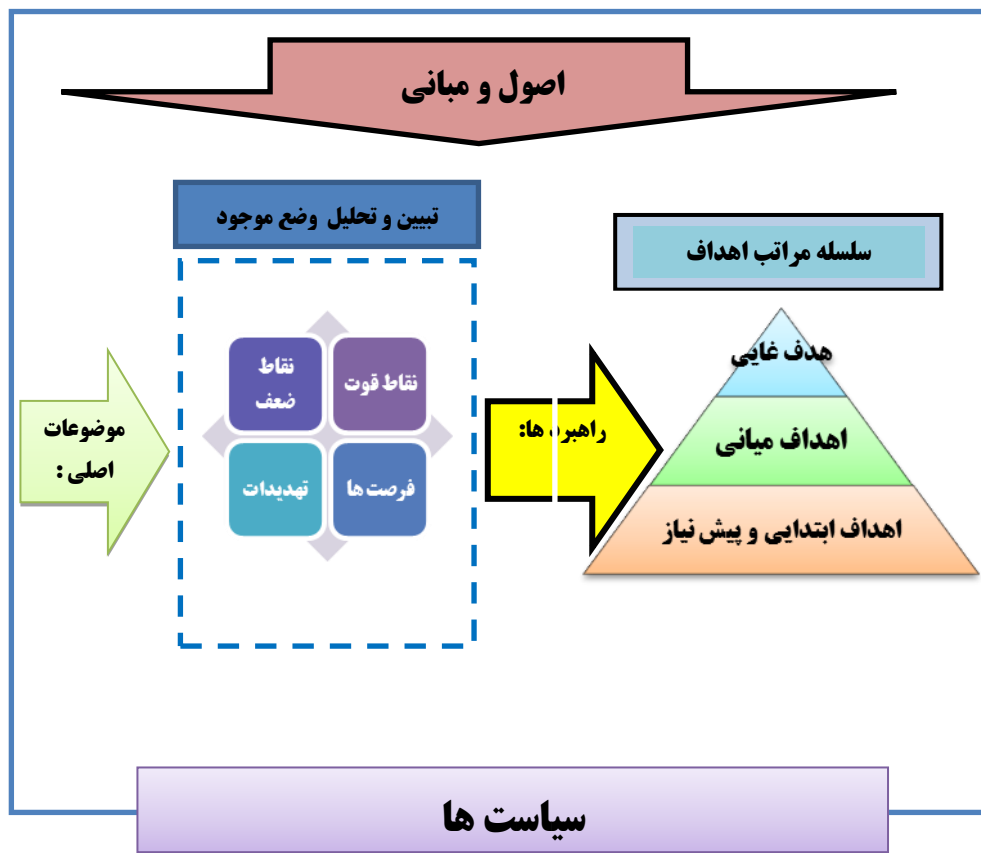
در قسمت پایانی این پژوهش ارتباط مضامین استخراج شده در الگوی مفهومی، در قالب شبکه مضامین بیانیه گام دوم ارائه شده است. توضیح مختصر آنکه تحلیل وضع موجود، راهبرد نگاری و سیاست‌گذاری بر مبنای اصول و مبانی صورت می‌پذیرد و انقلاب اسلامی با راهبردهای نه گانه تعریف شده در جهت نیل به سلسله‌مراتب اهداف شناسایی شده قدم بر می‌دارد. شبکه مضامین استخراج شده و در قالب خروجی نرم افزار در شکل شماره دو ارائه شده است.



شکل شماره دو: شبکه مضامین مستخرج از تحلیل مضمون بیانیه گام دوم انقلاب

با توجه به تحلیل مضمون صورت گرفته و شبکه مضامین مستخرج از بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی، سازماندهی و چینش مفاهیم و نظام ارتباطی آنها با توجه به ادبیات الگوی راهبردی و طرح ریزی راهبردی (که در بخش مبانی نظری ارائه شده است) در قالب الگوی مفهومی طرح ریزی راهبردی در شکل شماره سه ارائه شده است. در اغلب تئوری‌های مطرح شده در حوزه طرح ریزی راهبردی بر وجوه مشترکی تأکید می‌شود که در الگوی ارائه شده در شکل شماره سه، این وجوه مشترک و ارتباط آنها ارائه شده است. طرح ریزی راهبردی در هفت مرحله صورت می‌پذیرد؛ این مراحل به ترتیب شامل:

- ۱) تدوین مأموریت سازمان؛
- ۲) تجزیه و تحلیل محیط سازمان (فرصت‌ها و تهدیدات)؛
- ۳) تجزیه و تحلیل داخل سازمان (قوت‌ها و ضعف‌ها)؛
- ۴) تعیین نوع راهبردهای سازمان؛
- ۵) تدوین هدف‌های بلندمدت سازمان؛
- ۶) در نظر گرفتن راهبردهای بزرگ برای بهره برداری از فرصت‌ها در جهت تحقق اهداف بلندمدت؛
- ۷) اولویت بندی و انتخاب راهبردهای مناسب از بین راهبردهای بزرگ ارائه شده (پیرسن و همکاران، ۲۰۱۱ به نقل از قنوت و همکاران، ۱۳۸۷: ۱۰۱).



شکل شماره سه: الگوی مفهومی طرح ریزی راهبردی در بیانیه گام دوم انقلاب

با توجه به شبکه مضامین ارائه شده در شکل شماره ۲ و الگوی مفهومی طرح ریزی راهبردی در بیانیه گام دوم انقلاب (شکل شماره سه)، یافته‌های پژوهش هر یک از بخش‌های این الگو به شرح زیر است:

جدول شماره ۲: یافته های تحقیق به صورت تفصیلی

ردیف	عنوان بخش	یافته های تحقیق
۱	اصول و مبانی	تقابل دوگانه‌ی جدید «اسلام و استکبار» امید و نگاه خوش بینانه به آینده استقلال ملی و آزادی اجتماعی «عزت-حکمت و مصلحت» در روابط بین‌المللی حق‌گرایی و دشمن‌ستیزی پرهیز از مذاکره با امریکا
۲	موضوعات اصلی انقلاب	علم و پژوهش - معنویت و اخلاق - اقتصاد - عدالت و مبارزه با فساد - استقلال و آزادی - عزت‌مآلی و روابط خارجی و مرزبندی با دشمن - سبک زندگی
۳	نقاط قوت انقلاب	مردمی‌انقلابی - انقلابی مردمی - انقلابی موفق، منحصر به فرد و الگو - انقلاب زنده و فعال - هدایت الهی - رهبری الهی امام خمینی (ره) - مردم‌باایمان و با انگیزه - اراده ملی - کشور با ثبات و امنیت - زیرساخت‌های علمی - دانشی - زیرساخت‌های عمرانی - نیروی کار جوان آموزش دیده - توفیقات بازرگانی - تجاری - توفیقات صنعتی - توفیقات علمی - مردمی بصیر و آگاه - انقلاب عدالت محور - خدمات افتخار آفرین - افزایش عیار معنویت و اخلاق - روحیه برادری و ایثار - استقلال کشور مؤثر - ظرفیت‌های طبیعی - ظرفیت‌های انسانی - ظرفیت‌های تجاری - فهرست طولانی فرصت‌های مادی کشور
۴	نقاط ضعف انقلاب	تبلیغات و اطلاع‌رسانی‌های نارسا - غفلت در استفاده از ظرفیت‌ها - دشمن داخلی - دل زدگی از شعارهای انقلابی - عملکرد ضعیف اقتصاد - عیوب ساختاری و ضعف‌های مدیریتی - اقتصاد وابسته - اقتصاد دولتی - نگاه به خارج و نه به توان و ظرفیت داخلی - استفاده‌ی اندک از ظرفیت نیروی انسانی کشور - فاصله‌ی ژرف آنچه تاکنون شده با آنچه باید می‌شده و بشود
۵	فرصت‌های پیش رو انقلاب	افول و حالت احتضار دشمن - برکت تحریم - وجود تهیدستی در بنیانهای اخلاقی و اعتقادی در غرب -
۶	تهدیدات	تحریف و دروغ‌پردازی دشمنان - دشمنان متعدد در یک جبهه - مایوس‌سازی مردم و حتی مسئولان و مدیران ما از آینده - جنگ رسانه‌ای و فرهنگی دشمن - چالش تحریم - تلاش غرب در ترویج سبک زندگی غربی
۷	راهبردها	مدیریت جهادی - جوان‌گرایی - وفاق ملی - فعال کردن و بهره‌گیری از فرصت‌ها و ظرفیت‌ها - جهاد (علمی، جهاد معنوی و اخلاقی، اقتصادی) - اتکا به درون کشور - مبارزه با مفسدات اقتصادی، اخلاقی و سیاسی - طهارت اقتصادی - عدالت‌محوری
۸	سیاست‌ها	نقدپذیری - فاصله‌نگرفتن از ارزش‌ها و دفاع از نظام انقلابی - اصول‌مداری - حراست از انقلاب - تنظیم و اجرای برنامه‌های کوتاه‌مدت و میان‌مدت جامع - شناخت درست گذشته و درس گرفتن از تجربه‌ها - بی‌اعتمادی به دشمن - منش و رفتار اخلاقی و معنوی حکومت - کسب ثروت
۹	سلسله‌مراتب اهداف انقلاب اسلامی	۱- ایجاد تمدن نوین اسلامی و آمادگی برای طلوع خورشید ولایت عظمی (ارواح‌نفاذ) ۲- خودسازی، جامعه‌پردازی، تمدن‌سازی ۳- پیشرفت مادی و معنوی کشور

ب. تجزیه و تحلیل یافته‌ها

بیانیه گام دوم انقلاب، سندی محوری و بالادستی برای طی مسیر در چهل سالگی دوم انقلاب است. این سند می‌تواند نقشه راه همه دست‌اندرکاران و همچنین آحاد جامعه در کنش‌ها، فعالیت‌ها، تحلیل‌ها و رفتارهایشان باشد. لازمه این امر، تبدیل آن به الگوهای کلان و راهنماست. ارائه بیانیه در یک نمای کلی در قالب سندی راهبردی که شامل مبانی، موضوعات محوری، بررسی وضع موجود، سیاست‌ها، راهبردها و سلسله‌مراتب اهداف است، می‌تواند در فهم پیام کلی بیانیه مؤثر باشد.

همانطور که کاظم زاده (۱۳۹۸) به نقش‌های ولایت فقیه در گام دوم اشاره کرده است، این پژوهش نشان می‌دهد که بیانیه گام دوم تبلور نقش‌های مهندسی نظام، تقویت نقش آموزه‌های دینی در جامعه، یادآوری مکرر نقش‌های پیروزی‌آفرین ملت در سابقه تاریخی‌شان، نوآوری، بسیج نخبگانی رهبر معظم انقلاب به‌عنوان راهبر و سکان‌دار انقلاب اسلامی، است. همچنین مجموعه مضامین ارائه شده هم‌راستا با منظومه فکری بیانیه گام دوم انقلاب ارائه شده توسط مقیمی (۱۳۹۷) است. مجموعه گزاره‌های محوری که مرویان حسینی (۱۳۹۷) ارائه کرده است در چارچوب تحلیل راهبردی ارائه شده می‌باشد. وجه اشتراک پژوهش‌های صورت گرفته با پژوهش حاضر، هم‌راستایی و انطباق کلی نگاه‌های تحلیلی است؛ اما وجه تمایز این پژوهش با سایر پژوهش‌ها، برشماری ابعاد مختلف بیانیه و بخش‌های مختلف محتوایی آن است. همچنین، این پژوهش هم‌راستا با مقاله آقا محمدی و شریفی (۱۳۹۷) است و نتایج این پژوهش منطبق با الگوی طرح‌ریزی راهبردی ارائه شده در آن پژوهش است. همانطور که اشاره شد حوزه‌های مختلف نگاه راهبردی مقام معظم رهبری^(مدظله‌العالی) به انقلاب اسلامی در این پژوهش احصا شده و در قالب مضامین مرتبط با هم ارائه شده است.

نتیجه‌گیری و پیشنهاد

در اغلب گفتارها، نوشتارها، تحلیل‌ها و سخنانی که صاحب‌نظران پیرامون بیانیه گام دوم انقلاب بیان کرده‌اند، به موضوع نگاه ژرف، عمیق و راهبردی رهبر حکیم و فرزانه

انقلاب^(مدظله‌العالی) اشاره شده است؛ اما صرف بیان آن به تنهایی مؤثر نمی‌باشد. الگوی ارائه شده در این پژوهش، در صدد آن بود که این نکته را به صورت روش مند و با ارائه مستندات اثبات کند. بیانیه گام دوم انقلاب نقشه راهبردی حرکت انقلاب اسلامی در گام دوم آن می‌باشد. با توجه نتایج تحقیق، ارکان اصلی تحلیل راهبردی و طرح‌ریزی راهبردی در متن بیانیه احصا شده است. بررسی نتایج حاصل از پژوهش، نشانگر برآیند مثبت تحلیل رهبر معظم انقلاب از وضع موجود است؛ این مهم با گزاره «راه پر افتخار طی شده» در متن بیانیه نیز هم خوانی دارد. نگاه امیدوارانه ایشان که از اشراف و بصیرت ویژه ایشان نشأت گرفته است، در تحلیل وضع موجود و نیز بیان راهبردها کاملاً مشخص و بارز است. سلسله مراتب اهداف تعیین شده دارای جامعیت لازم برای طراحی راهبردی نظام است. چارچوب مسیر رسیدن از وضع موجود به اهداف مطلوب نظام اسلامی نیز ذیل اصول و مبانی مطرح شده و بیان سیاست‌ها، قابل تحقق است.

بر اساس یافته‌های پژوهش پیشنهادهای زیر ارائه می‌شود:

پیشنهادهای کلی

- ۱) در جهت تقویت ایده و هدف اصلی این پژوهش که ارائه خوانش‌های مختلف بیانیه به صورت روشمند است، پیشنهاد می‌شود که یا با موضوعات محوری دیگر (به عنوان مثال شاخص‌های حکمرانی و...) و یا با روش‌های دیگر (به عنوان مثال با استفاده از نظریه داده بنیاد) بررسی بیانیه صورت گیرد.
- ۲) در این پژوهش در رابطه با یافته‌ها، اولویت‌بندی صورت نگرفته است؛ پیشنهاد می‌شود هر یک از بخش‌های الگوی نهایی، با استفاده از روشی متقن، اولویت‌بندی شود.
- ۳) پژوهش‌هایی نیز در زمینه بررسی مطابقت سیاست‌های کلان موجود کشور با مولفه‌های سیاستی بیانیه گام دوم انقلاب تعریف شود.
- ۴) مبانی نظری سلسله مراتب اهداف پیشنهاد شده در این پژوهش، جهت گفتمان‌سازی و تبیین مبانی بیانیه جمع‌آوری و مدون شود.

۵) شبکه مسائل هر یک از نقاط ضعف مطرح شده احصا و ترسیم شود و راهکارهای مرتبط با هر یک از مسائل نظام از طریق روش‌های خلاقانه و علمی جمع‌آوری و ارائه شود.

پیشنهادات ناظر به یافته‌های تحقیق

راهبردها

- ۱) در قالب پژوهشی مستقل، الگویی جهت اولویت‌بندی راهبردها در قالب پژوهشی جامع، ارائه شود.
- ۲) الگوی مدیریت رسانه‌ای جهت گفتمان‌سازی راهبردهای استخراج شده از قبیل: مدیریت جهادی - جوان‌گرایی - وفاق ملی - فعال کردن و بهره‌گیری از فرصت‌ها و ظرفیت‌ها - جهاد (علمی، جهاد معنوی و اخلاقی، اقتصادی) - اتکا به درون کشور - مبارزه با مفساد اقتصادی، اخلاقی و سیاسی - طهارت اقتصادی - عدالت محوری مطالعه و ارائه شود.
- ۳) پژوهشی جهت ترسیم شبکه علت و معلولی بین راهبردها تعریف و اجرا شود.

سیاست‌ها

- ۱) پژوهش‌هایی جهت تدوین غنی سیاست‌های کلی نظام جهت تحقق راهبردها، مبتنی بر سلسله‌مراتب اهداف ارائه شده و در چارچوب سیاست‌های پیشنهاد شده، صورت پذیرد.
- ۲) شاخص‌های کلی ارزیابی دستگاه‌ها مطابق سیاست‌های ترسیم شده تدوین شود.
- ۳) تحقیقاتی با محوریت تدوین پیوست‌های رسانه‌ای، فرهنگی و اجتماعی و اقتصادی ذیل سیاست‌های پیشنهادی (نقدپذیری - فاصله‌نگرفتن از ارزش‌ها و دفاع از نظام انقلابی - اصول‌مداری - حراست از انقلاب - تنظیم و اجرای برنامه‌های کوتاه‌مدت و میان‌مدت جامع - شناخت درست گذشته و درس گرفتن از تجربه‌ها - بی‌اعتمادی به دشمن - منش و رفتار اخلاقی و معنوی حکومت - کسب ثروت) اجرا شود.

فهرست منابع و مآخذ

الف. منابع فارسی

- آقا محمدی، داوود؛ شریفی، شهاب (۱۳۹۷)، ارائه الگوی مدیریت تحول آفرین تکاملی و روش شناسی طرح ریزی راهبردی، *فصلنامه علمی مطالعات مدیریت راهبردی دفاع ملی*، سال سوم، شماره ۱۰، تابستان ۱۳۹۸، صفحات ۱۴۹-۱۹۶
- احمدی، حسین (۱۳۷۷)، *برنامه ریزی استراتژیک و کاربرد آن*، تهران: کانون فرهنگی انتشارات سایه نما
- ابراهیمی، رضا؛ طباطبایی، امیر (۱۳۷۹)، *حسابرسی استراتژی*، تهران، انتشارات منشور بهره وری.
- برت، نی نوس (۱۳۷۷)، *رهبری بصیر*، ترجمه محمد ازگلی، برزو فرهی، تهران، دانشگاه امام حسین علیه السلام.
- بل، وندل (۱۳۹۲)، *مبانی آینده پژوهی*، ترجمه مصطفی تقوی و محسن محقق، تهران: انتشارات مؤسسه آموزشی و تحقیقاتی صنایع دفاعی
- پارسایان، علی؛ اعرابی، سید محمد (۱۳۹۳)، *مدیریت راهبردی*، فرد آر، دیوید، تهران، دفتر پژوهش‌های فرهنگی.
- پیرس، جان‌ای؛ رایبسون، ریچارد بی (۲۰۱۱)، *مدیریت استراتژیک تدوین، پیاده سازی و کنترل*، ترجمه محمد حسین بیرامی، تهران، سازمان مدیریت صنعتی.
- رضاییان، علی (۱۳۹۵)، *مبانی سازمان و مدیریت*، تهران، سمت.
- حسن بیگی، ابراهیم (۱۳۹۴)، *مدیریت راهبردی*، تهران، سمت.
- چگینی، حسن (۱۳۷۴)، *طرح ریزی راهبردی نظامی و برنامه ریزی دفاعی*، تهران، مجله سیاست خارجی، شماره ۱۴.
- قنوت، مسعود؛ فرج پور، عبدالحسین؛ علی اکبری، احسان (۱۳۸۷)، *طرح ریزی پدافند غیر عامل*، تهران، دافوس آجا.
- خرمشاد، محمدباقر؛ دهقان، نبی الله؛ چهاردولی، عباس؛ دهشیری، محمدرضا؛ حجتی، احسان اله (۱۳۹۷)، *تدوین الگوی راهبردی بازاریابی محصولات فرهنگی نظام جمهوری اسلامی ایران در خارج از کشور*، *فصلنامه علمی مطالعات مدیریت راهبردی دفاع ملی*، سال سوم، شماره ۱۱، پاییز ۱۳۹۸، صص ۱۶۱-۲۰۶

- روشندل، مهدی؛ آبیاتی، علیرضا؛ همراه کمال آبادی، یاسر؛ گل محمدی، حجت الله؛ پایدار، رامین (۱۳۹۸)، بررسی مدل‌های نوین مدیریت استراتژیک در تحقق اهداف اقتصادی سند ۱۴۰۴ با توجه به بیانیه گام دوم، *سومین کنفرانس بین‌المللی تحولات نوین در مدیریت، اقتصاد و حسابداری*.
- علی احمدی، علیرضا؛ فتح الله، مهدی؛ تاج‌الدین، ایرج (۱۳۸۲)، *نگرشی جامع بر مدیریت استراتژیک*، تهران، تولید دانش، چاپ یازدهم
- عابدی جعفری، حسن؛ تسلیمی، محمدسعید؛ فقیهی، ابوالحسن؛ شیخ‌زاده، محمد (۱۳۹۰)، تحلیل مضمون و شبکه مضامین: روشی ساده و کارآمد برای تبیین الگوهای موجود در داده‌های کیفی، *اندیشه مدیریت راهبردی*، سال پنجم، شماره دوم، پاییز و زمستان ۱۳۹۰، شماره پیاپی ۱۰، صص ۱۹۸-۱۵۱
- فرد آر، دیوید (۱۳۷۹)، *مدیریت استراتژیک*، ترجمه پارسایان، علی؛ اعرابی، سید محمد، تهران، دفتر پژوهش‌های فرهنگی.
- قیومی ابرقویی، عباس (۱۳۹۵)، نگاه نامتعارف به برنامه‌ریزی، *فصلنامه علمی-ترویجی سیاست نامه علم و فناوری*، سال ششم، شماره ۱، بهار ۹۵
- کاظم‌زاده، هادی (۱۳۹۸)، نقش ولایت فقیه در گام دوم انقلاب، *مجله پیام*، بهار ۱۳۹۸، شماره ۱۳۲، صص ۵۲-۳۱
- کرنت، رابرت ام (۱۳۹۶)، *مدیریت استراتژیک با رویکرد امروزی*، ترجمه آرش خلیلی نصر، تهران: آریانا قلم (سال انتشار کتاب اصلی: ۲۰۱۳).
- مقیمی، سید محمد (۱۳۹۷)، بیانیه گام دوم، رهنامه پیشرفت‌ایرانی-اسلامی، *فصلنامه علمی-پژوهشی مدیریت اسلامی*، سال ۲۶ شماره ۳، پاییز ۹۷
- مرویان حسینی، سیدمحمد محمود (۱۳۹۷)، نگاهی به کلیدواژه‌های مهم در بیانیه گام دوم انقلاب، *ماهنامه علمی-تخصصی مشکوة*، زمستان ۱۳۹۷ - شماره ۱۴۱
- یگانه، منصور؛ فضل‌ی، فاطمه؛ یگانه، خدیجه (۱۳۹۰)، چارچوب تهیه برنامه‌های استراتژیک مراکز مطالعاتی دستگاه‌های اجرایی کشور، *پژوهش‌های مدیریت راهبردی*، سال بیستم، شماره ۵۶، زمستان ۱۳۹۳
- یمنی دوزی سرخابی، محمد؛ صالحی، منیره (۱۳۹۴)، از برنامه‌ریزی استراتژیک تا طراحی سازگار شونده در دانشگاه، *فصلنامه انجمن آموزش عالی ایران*، سال ششم، شماره سوم، تابستان ۱۳۹۳

ب. منابع اینترنتی

- KHAMENEI. IR (رهبر معظم انقلاب (مدظله‌العالی)، بیانات در اجتماع زائران و مجاوران حرم مطهر رضوی، (۹۸ / ۰۱ / ۰۱)
- KHAMENEI. IR (رهبر معظم انقلاب (مدظله‌العالی)، بیانات در دیدار مردم آذربایجان شرقی، (۹۷/۱۱/۲۹)
- KHAMENEI. IR (رهبر معظم انقلاب (مدظله‌العالی)، بیانات در دیدار جمعی از دانشجویان، (۹۸/۰۳/۰۱)
- KHAMENEI. IR (رهبر معظم انقلاب (مدظله‌العالی)، بیانات در دیدار کارگران، (۹۸ / ۰۲ / ۰۴)
- KHAMENEI. IR (رهبر معظم انقلاب (مدظله‌العالی)، بیانات در مراسم دانش آموختگی دانشجویان دانشگاه امام حسین (ع)، (۹۸ / ۰۲ / ۱۸)
- KHAMENEI. IR (رهبر معظم انقلاب (مدظله‌العالی)، بیانات در دیدار جمعی از استادان، نخبگان و پژوهشگران دانشگاه، (۹۸ / ۰۳ / ۰۸)
- KHAMENEI. IR (رهبر معظم انقلاب (مدظله‌العالی)، پیام به پنجاه و چهارمین نشست اتحادیه انجمن‌های اسلامی دانشجویان در اروپا، (۹۸ / ۱۱ / ۰۵)
- KHAMENEI. IR (رهبر معظم انقلاب (مدظله‌العالی)، دیدار طلاب حوزه‌های علمیه با رهبر انقلاب، (۹۸ / ۰۷ / ۲۱)

ج. منابع لاتین

- Al-Nuaim, H.A. (2011). An Evaluation Framework for Saudi E-Government. *Journal of e-government Studies and Best Practices*.
- Attride-Stirling, J. (2001). Thematic Networks: An Analytic Tool for Qualitative Research, *Qualitative Research*, Vol. 1, No. 3, Pp. 385-405.
- Boyatzis, R. E. (1998). **Transforming qualitative information: thematic analysis and code development**, Sage.
- Braun, V. & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology, *Qualitative Research in Psychology*, Vol. 3, No. 2, Pp. 77-101.
- Holloway, I. & Todres, L. (2003). The Status of Method: Flexibility, Consistency and Coherence, *Qualitative Research*, Vol. 3, No. 3, Pp. 345-357.
- Garbuio, M., King, A.W. and Lovallo, D. (2011). Looking inside: Psychological influences on structuring a firm's portfolio of resources. *Journal of Management*, 37(5), 1444-1463.
- Helfat, C.E., and Martin, J.A. (2015). Dynamic Managerial Capabilities: Review and Assessment of Managerial Impact on Strategic Change. *Journal of Management*, 41 (5): 1281-1312.
- King, N., & Horrocks, C. (2010). Interviews in qualitative research, London: Sage.
- Lincoln, Y. & Guba, E. (1985), *Naturalistic Inquiry*, Beverly Hill, CA: Sage.

- Matthews, Joseph R. (2005). **Strategic planning and management for library managers.**
- Sharma, M.J, Moon, I & Bae, H. (2012). **Analytic hierarchy process to assess and optimize distribution network.** Applied Mathematics and Computation, 202, 256-265
- Sarkar, P.K. & Singh, M. (2013). Narrowing the digital divide: the Australian situation. *International Journal on Computer Science and Information Systems*, 3(2), 27-35
- Shareef, S.M. (2012). **Analysis of the e-government stage model evaluation using SWOT- AHP method.** Available from: [roar. Uel.ac.Uk / jspui / handle/ 10552/ 1314](http://roar.uel.ac.uk/jspui/handle/10552/1314) [Last Accessed on 20th February 2012].
- Valentin, E.K. (2014). Away With SWOT Analysis: Use Defensive / Offensive Evaluation Instead. *The Journal of Applied Business Research*, 21(2)
- Westport, Conn. Libraries Unlimited. Patton, M. Q. (1990). *Qualitative evaluation and research methods*, Thousand Oaks, CA: Sage.

پیوست شماره یک: سایر نتایج بررسی پیشینه تحقیق

منبع	عنوان	نویسندگان
مجله: پاسدار اسلام «اسفند ۱۳۹۷ و فروردین ۱۳۹۸»	گام دوم انقلاب؛ وظیفه پاسداری از جوهره گام دوم انقلاب	هالیان، سعید (۱۳۹۷-۹۸)
مجله: پاسدار اسلام «اسفند ۱۳۹۷ و فروردین ۱۳۹۸»	گام دوم انقلاب؛ عدالت، آزادی و استقلال راهبرد گام دوم انقلاب	سلیمانی، غلامعلی (۱۳۹۷-۹۸)
مجله: پاسدار اسلام «اسفند ۱۳۹۷ و فروردین ۱۳۹۸»	گام دوم انقلاب؛ گام دوم؛ مهندسی آینده نظام	پورامینی، محمدباقر (۱۳۹۷-۹۸)
مجله: پاسدار اسلام «اسفند ۱۳۹۷ و فروردین ۱۳۹۸ - ۴۴۵ و ۴۴۶»	گام دوم انقلاب؛ طهارت اقتصادی و قدرت سیاسی!	کوشکی، محمدصادق (۱۳۹۷-۹۸)
مجله: پیام «تابستان ۱۳۹۸ - شماره ۱۳۳»	معنویت در بیانیه گام دوم انقلاب و ماهیت آن	خوشدونی، مهدی (۱۳۹۸)
مجله: کیهان فرهنگی «بهمن و اسفند ۱۳۹۷»	نگاهی نظامواره بر بیانیه گام دوم انقلاب	نقدی، محمدرضا (۱۳۹۷)
مجله: پاسدار اسلام «اسفند ۱۳۹۷ و فروردین ۱۳۹۸»	گام دوم انقلاب؛ گامی دیگر تا طلوع خورشید ولایت عظمی علیه السلام	ایزدهی، سیدسجاد (۱۳۹۷-۹۸)
مجله: مشکوه «زمستان ۱۳۹۷ - شماره ۱۴۱ علمی - ترویجی ISC»	نگاهی به کلیدواژه‌های مهم در بیانیه «گام دوم انقلاب»	مرویان حسینی، سیدمحمود (۱۳۹۷)
مجله: کیهان فرهنگی «بهمن و اسفند ۱۳۹۷ - شماره ۳۸۶ و ۳۸۷»	نسبت سنجی «الگوی پایه اسلامی ایرانی پیشرفت» و «بیانیه گام دوم انقلاب»	غمامی، سیدمحمد مهدی (۱۳۹۷)
مجله: مبلغان «اسفند ۱۳۹۷ فروردین ۱۳۹۸ - شماره ۲۳۷»	نمایی از بیانیه راهبردی گام دوم انقلاب: تحلیل بیانیه راهبردی رهبر معظم انقلاب	عربان، مرتضی (۱۳۹۷-۹۸)



پیوست شماره دو: نمونه گزاره‌های کلیدی استخراج شده از متن بیانیه گام دوم

عبارت کلیدی	کد گزاره	عبارت کلیدی	کد گزاره
آمار بزرگ راه‌سازی و خانه‌سازی و ایجاد مراکز صنعتی و اصلاح امور کشاورزی و رساندن برق و آب و مراکز درمانی و واحدهای دانشگاهی و سد و نیروگاه و امثال آن به دورترین مناطق کشور، حقیقتاً افتخار آفرین است.	K 130	کتر ملت‌ی به انقلاب همت می‌گمارد؛	K 23
عیار معنویت و اخلاق را در فضای عمومی جامعه به‌گونه‌ای چشمگیر افزایش داد.	K 133	در میان ملت‌هایی که به‌پاخاسته و انقلاب کرده‌اند، کمتر دیده شده که توانسته باشند کار را به نهایت رسانده و به‌جز تغییر حکومت‌ها، آرمان‌های انقلابی را حفظ کرده باشند.	K 35
حقیقت را از دشمن و پیاده‌نظامش نمی‌توان شنید.	K 44	یک جلّه‌ی پُرافتخار را بدون خیانت به آرمان‌هایش پشت سر نهاده	K 43
ایران به برکت انقلاب، اکنون در جایگاهی متعالی و شایسته‌ی ملت‌ایران در چشم جهانیان و عبور کرده از بسی گردنه‌های دشوار در مسائل اساسی خویش است.	K 157	یکی از آن دو کانون دشمنی نابود شده و دیگری با مشکلاتی که خبر از نزدیکی احتضار می‌دهند، دست‌وپنجه نرم می‌کند!	K 49
اما راه طی شده فقط قطعه‌ای از مسیر افتخارآمیز به سوی آرمان‌های بلند نظام جمهوری اسلامی است.	K 164	انقلاب اسلامی با حفظ و پابندی به شعارهای خود همچنان به پیش می‌رود.	K 64
عملکردهای ضعیف، اقتصاد کشور را از بیرون و درون دچار چالش ساخته است. چالش بیرونی تحریم و وسوسه‌های دشمن است که در صورت اصلاح مشکل درونی، کم‌اثر و حتی بی‌اثر خواهد شد. چالش درونی عبارت از عیوب ساختاری و ضعف‌های مدیریتی است.	K 180	شعارهای جهانی این انقلاب دینی از این قاعده مستثنا است؛ آنها هرگز بی‌مصرف و بی‌فایده نخواهند شد؛ زیرا فطرت بشر در همه‌ی عصرها با آن سرشته است.	K 72

پیوست شماره سه: نمونه‌ای از مضامین پایه، سازمان دهنده و فراگیر در تحلیل مضمون بیانیه

مضامین فراگیر		مضامین سازمان دهنده		مضامین پایه	
کد	گزاره	کد	گزاره	کد	گزاره
نقطه قوت	G3	O3	انقلاب زنده و فعال	B23	انقلاب اسلامی پدیده‌ای زنده، دارای انعطاف و آماده تصحیح خطاها
				B34	تجدیدنظرپذیر و اهل انفعال نیست.
				B38	حساسیت به نقدها
				B45	عدم تحجر در برابر پدیده‌ها
		O12	کشور مؤثر	B61	دارای تأثیر اساسی در منطقه
				B81	دارای منطق قوی در مسائل جهانی
				B87	گسترش حضور قدرتمندانه‌ی سیاسی جمهوری اسلامی در غرب آسیا و بازتاب وسیع آن در سراسر جهان سلطه
		O31	زیرساخت‌های علمی-دانشی	B112	هزاران شرکت دانش‌بنیان،
				B133	هزاران واحد دانشگاهی در سراسر کشور
				B147	ده‌ها طرح بزرگ از قبیل چرخه‌ی سوخت هسته‌ای، سلول‌های بنیادی، فناوری نانو، زیست‌فناوری و غیره با رتبه‌های نخستین در کل جهان
		O75	نیروی کار جوان آموزش دیده	B150	میلیون‌ها تحصیل کرده‌ی دانشگاهی یا در حال تحصیل،
				B157	سرآمد در انگیزه‌های جهادی میان جوانان

